ਇੰਦਰਜੀਤ ਯਾਦਵ

ਬਨਾਮ

ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ

(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 577 ਦੀ 2022)

ਅਪ੍ਰੈਲ 19, 2022

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ – ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ, ਨਿੰਦਾਜਨਕ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਗ ਉਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 1984 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜੇ ਵੀ ਕੇਵਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਗ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਰੀ ਹੈ – ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲਾ ਉਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅੱਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ – ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. – ਐਸ.302 ਆਰ/ਡਬਲਿਊ ਐਸ.34.

ਬਾਲਾਜੀ ਬਾਲੀਰਾਮ ਮੁਪਾਡੇ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ [ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 29-10-2020 ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3564 ਦੀ 2020]; ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, [1984] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596; [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50 ਅਤੇ ਅਨਿਲ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ; [2001] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 318; [2001] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 298 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50 ਪੈਰਾ 3.1 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2001] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 298 ਪੈਰਾ 3.1 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ : ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 577 ਦਾ 2022.

ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 30.03.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1083 ਦਾ 2012 ਵਿੱਚ ਸੀ.

ਨਾਲ ਨਾਲ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 578 ਦਾ 2022.

ਦਿਵਯੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਦ. ਆਸਦ ਖਾਨ, ਅਨੁਪਮ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ.

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਚੌਹਾਨ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੰਗੀਤਾ ਚੌਹਾਨ, ਚੰਦਨ ਕੇ. ਪਾਂਡੇ, ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਹਨ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

1. ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 30.03.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

2 ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ – ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ 'ਚ ਤਰਕ 30.03.2019 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਗ ਨੂੰ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ – ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਮਿਤੀ 29.10.2020 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3564 ਦਾ 2020 ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ

ਦੇ ਬਾਲਾਜੀ ਬਾਲੀਰਾਮ ਮੁਪਾਡੇ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨਿਲ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 318 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

4. ਬਾਲਾਜੀ ਬਾਲੀਰਾਮ ਮੁਪਾਡੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4.1 ਬਾਲਾਜੀ ਬਾਲੀਰਾਮ ਮੁਪਾਡੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 1 ਤੋਂ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"1. ਨਿਆਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਂਪਟ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਤੀਜਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਿਆਇਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਮੌਕਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਨੇ 1983 ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ - 1984 (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਉਚਾਰਨਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"30. ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅੰਕੜਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਬਿਨਾਂ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਤਰਕ ਨਿਰਣਾ. ਇਹ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤਰਕ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿ ਇੱਕ ਘਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਇੱਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਡਿਟੇਨੂ ਹੈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਵਸਤੂ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਰ ਗਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਸਥਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂਕਿ, ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਤਰਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਬੇਅਰ ਆਰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ”

3. ਹੋਰ, ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੀਲ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ - 2001 (7) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 318 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਸਭ ਸਬੰਧਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਕੋਲ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਾਜ਼ਾ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਜੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੱਬੁਲੈਲ ਐਚ. ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2004 ਐਸ.ਸੀ. 3467 ਪੈਰਾ 80-82], ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ (2008) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 96 ਪੈਰਾ 5-10) ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਤਿਆਦੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2017 ਐਸ.ਸੀ. 310।

4.2 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1984 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜੇ ਵੀ ਕੇਵਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾਅਫਜ਼ਾਈ ਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

4.3 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਹਵਾਲਾ ਖੁਦ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 30.03.2019 ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਿਰਫ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ:

"ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਐਮ. ਜ਼ੈਦੀ, ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਜੇ. ਅਖਤਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ

ਵਕੀਲ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1083 ਦੇ 2012 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਜੁੜੀ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1178 ਦੇ 2012 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਜੇ. ਕੇ. ਉਪਾਧਿਆਯ, ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਜੀ.ਏ. ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਸੀ. ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ।

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਰੇਟਿਵ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 24.02.2012 ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਟੀ.ਈ.ਸੀ.ਪੀ., ਕੋਰਟ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਟੀ. ਨੰਬਰ 151 ਦੇ 2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1083 ਦੇ 2012 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੌਂਡ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੁੜੀ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1178 ਦੇ 2012 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਵਧੇਸ਼ ਸਿੰਘ @ ਚੁੰਨੂ ਸਿੰਘ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 437-ਏ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ।

ਪਰੰਤੂ, ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

4.4 ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲਾ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ। ਪਰੰਤੂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਉਚਾਰਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੱਧਰ ਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate